

1453 NUMARALI İZMİT ŞER'İYE SİCİLİ'NDE KAYITLI BAZI TEREKE DEFTERLERİNİN SOSYAL VE EKONOMİK AÇIDAN ANALİZİ, (1846-1848)

Mehmet BEŞİRLİ*

Giriş

Osmanlı Devleti'nde kadınların görevlerinden birisi de vefat eden kişilerin gerekli hallerde geride bıraktıkları mal varlıklarını şer'i hüküm ve kaideler çerçevesinde varisleri varsa miras taksimini yapıp mirasçılara pay etme, mirasçıları yoksa terekeyi Beytülmal adına almaktır. Kadınlar, kendilerine bağlı olan kassam¹ denilen memurlar aracılığıyla kendilerine intikal eden muhallefatı bütün ayrıntılarıyla tereke defterlerine (Kassam ya da muhallefat defterleri de denir) kaydettirirdi. Bir terekenin kadınlar tarafından taksiminin yapılması, ilgililerin istekleri veya devletin mirasçılığı söz konusu olduğunda gerçekleşirdi. Yine varisler uzakta bulunur ya da küçük çocukların mallarını korumak amacıyla müstenit olarak terekenin dökümü yapılır ve sicile kaydedilirdi².

Tereke defterleri vefat eden kişilerin sosyal menşelerine, medeni hallerine ve aile yapılarına, sosyal statü, meslek ve devlet kademesindeki görevlerine ilişkin önemli veriler sunmaktadır. Terekelerde tereke sahibinin isim, unvan ve görevi, babasının ismi, oturduğu mahalle ya da köy veya şehir, vefat ettiği yer ve vefat şekli yer almaktadır. Yine vefat eden kişinin eşi, çocukları (kız-erkek), erkek ve kız kardeşleri, anneleri ve diğer akrabaları da mirasçı olarak kaydedildiğinden nüfusun nicelik ve niteliği açısından önemli verilerdir. Küçük yaşta çocuklar defterlere "sagır" ve "sagire", büyük yaşta çocuklar "kebir" ya da "kebire" olarak yazılmaktadır³. Yine 1453 Numaralı İzmit Şer'iyeye Sicili'nde bir belgede "kızı gayr-i reşide Habibe'ye"⁴, diğer bir belgede de "kerimesi Hatice Hanım"⁵ ifadeleri de sırasıyla küçük ve büyük kızları nitelemek için kullanılmıştır.

* Prof. Dr., Çankırı Karatekin Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü Öğretim Üyesi, Çankırı, e-mail: mehmetbesirli69@hotmail.com

1 Kassam kelimesi taksim eden, bölüştüren anlamlarına gelmektedir. Terim olarak İslam hukukunda miras davalarında bizzat dava mahalline giderek, gerekli araştırmayı yapıp, ihtilaf hakkında bir sonuca vardıldıktan sonra davayı hükme bağlayan ve ev, tarla ve gayrimenkulleri varisler arasında taksim eden memura denmektedir. Said Öztürk, *İstanbul Tereke Defterleri: Sosyo-Ekonomik Tahlil: Askeri Kassama Ait: Onyedinci Asır*, Osmanlı Araştırmaları Vakfı Yayını, İstanbul 1995, s. 65.

2 Said Öztürk, *aynı eser*, s. 26.

3 *İSŞ*, 1453, 50A/1.

4 *İSŞ*, 1453, 8B/4.

5 *İSŞ*, 1453, 38A/1.

Kişilerin hayatta iken tasarrufunda bulunan bütün menkul ve gayrimenkulleri ayrıntıları ile miktar ve fiyatları ile serbest piyasa fiyatları üzerinden tereke defterlerine kaydedilirdi. Bu durum da fiyat tarihi açısından oldukça önemlidir. Mahkemeden atanan görevliler, vefat eden kişinin nakit, alacak, hayvan, ev eşyası vb. menkul malları ile ev, dükkân, bağ, bahçe vb. gayrimenkullerini kaydeder ve altlarına adet ve fiyatlarını yazarlardı. Bu işlemlerden sonra müteveffa ya da müteveffiyenin toplam terekesi tespit edilirdi. Daha sonra borç, mehir, techiz-tekfîn fiyatları, alınan resimler vb. düşüldükten sonra mirasçılara verilecek meblağ paylaşılırıldı. Vefat eden kişi erkek ise mihr borç, kadın ise alacak kısmına kaydedilirdi⁶.

Özellikle toplumun en küçük yapı taşı olan aile ile ilgili bilgilerin büyük bir kısmına da tereke defterlerinde rastlanmaktadır. Bir toplumun siyasi, sosyal ve hukuki yapısını anlayabilmek için o toplumun aile yapısının incelenmesi gerekmektedir. Osmanlı aile yapısının niceliğine yani, Osmanlı ailesinde birden fazla evliliğin oranı, çocuk sayısı, kız-erkek çocuk sayısı oranı, mirasçılarının durumu vb. sorulara cevap veren en önemli kaynak tereke defterleridir⁷. Sonuçta tereke defterlerinde bireylerin sosyal ve ekonomik durumları başta olmak üzere birey ve toplumu ilgilendiren birçok veri sunulmaktadır.

Bu çalışmamızda 1453 Numaralı İzmit Şer ' iye Sicili'ne (H. 1262-1264-M.1846-1848 tarihli) kaydedilen tereke defterlerinden sondaj metodu ile bazı kayıtların seçilerek bir sosyal ve ekonomik tahlil denemesi yapılmıştır.

Terekelerin Sosyal Olarak İncelenmesi (Ailenin Durumu ve Bazı Nüfus Verileri)

Çocuk ve Eş Sayıları

1453 Numaralı İzmit Şer ' iye Sicili içinden toplamda (Müslüman-gayrimüslim erkek ve kadın) 73 tereke incelenmiştir⁸. Bu terekelerden 25 tanesi Müslüman erkek⁹ ve 23 tanesi Müslüman kadın¹⁰ ve 24 tanesi gayrimüslim erkek¹¹ ve 1 tanesi gayrimüslim kadındır¹².

Müslüman Ailelerin Çocuk Sayısı ve Cinsiyetleri

Bu başlık altında Müslüman erkek ve kadın olmak üzere toplam 48 tereke incelenmiştir.

Ailelerin Sahip Oldukları Çocuk Sayıları

Bir çocuklu aile sayısı: 15
İki çocuklu aile sayısı: 11
Üç çocuklu aile sayısı: 7
Dört çocuklu aile sayısı: 2
Beş çocuklu aile sayısı: -
Altı çocuklu aile sayısı: 1
Yedi çocuklu aile sayısı: 1

6 Sicillere kaydedilen tereke defterlerinde aşağı yukarı genelde usul bu şekildedir.

7 Şaid Öztürk, "Osmanlı'da Çok Evlilik", *Türkler*, c. 10, Ankara 2002, s. 379.

8 *İzmit Şer' iye Sicili, Defter No: 1453, Sayfa ve Belge No: 2A/2* (Bundan sonra *İŞS, 1453, 2A/2* şeklinde gösterilecektir); 2B/5; 5A/2; 8B/4; 11A/1; 8B/4; 13B/1; 14B/2; 38A/1; 50A/1; 60B/1; 83B/1; 78A/1; 72A/1; 23B/1; 76A/1; 74A/1; 75B/1; 74B/2; 66A/2; 69A/1; 52B/1; 56A/1; 44A/2; 48A/3; 4A/1; 4A/4; 12A/1; 14A/1; 13A/5; 20B/1; 26B/3; 30B/1; 32B/1; 32A/4; 39A/3; 40B/1; 46A/3; 56B/2; 57A/1; 57B/1; 60A/1; 61A/1; 63A/1; 64A/1; 67A/2; 77A/1; 60A/2; 6A; 10B/3; 13B/4; 15B/2; 34B/2; 36B/2; 70A/1; 41A/1; 44A/3; 46B/2; 47A/1; 48B/1; 49A/1; 49B/1; 68A/1; 73A/1; 73B/1; 80A/2; 74/3; 73B/1; 68A/3; 67B/1; 46B; 37A/3; 55A/1.

9 *İŞS, 1453, 2A/2, 2B/5; 5A/2; 8B/4; 11A/1; 8B/4; 13B/1; 14B/2; 38A/1; 50A/1; 60B/1; 83B/1; 78A/1; 72A/1; 23B/1; 76A/1; 74A/1; 75B/1; 74B/2; 66A/2; 69A/1; 52B/1; 56A/1; 44A/2; 48A/3.*

10 *İŞS, 1453, 4A/1; 4A/4; 12A/1; 14A/1; 13A/5; 20B/1; 26B/3; 30B/1; 32B/1; 32A/4; 39A/3; 40B/1; 46A/3; 56B/2; 57A/1; 57B/1; 60A/1; 61A/1; 63A/1; 64A/1; 67A/2; 77A/1; 60A/2.*

11 *İŞS, 1453, 6A; 10B/3; 13B/4; 15B/2; 34B/2; 36B/2; 70A/1; 41A/1; 44A/3; 46B/2; 47A/1; 48B/1; 49A/1; 49B/1; 68A/1; 73A/1; 73B/1; 80A/2; 74/3; 73B/1; 68A/3; 67B/1; 46B; 37A/3.*

12 *İŞS, 1453, 55A/1.*

Yalnız erkek çocuğu olan aile sayısı: 10

Yalnız kız çocuğu olan aile sayısı: 8

Hiç çocuğu olmayan aile sayısı:

Çocukların cinsiyeti

Erkek çocuk sayısı: 45

Kız çocuk sayısı: 35

Toplam çocuk sayısı: 80

Yukarıda görüldüğü gibi Müslüman ailelere ait 48 terekede toplam 80 çocuk vardır. Bunların 35'i kız, 45'i erkektir. 10 ailede ise hiç çocuk yoktur. Okunan terekeler arasında en fazla 7 çocuklu aileler görülmektedir.

Gayrimüslim Ailelerin Çocuk Sayısı ve Cinsiyetleri

1453 Numaralı İzmit Şer ' iye Sicil'inde toplamda incelediğimiz 73 terekeden 25 tanesi gayrimüslimlere aittir.

Ailelerin Sahip Oldukları Çocuk Sayıları

Bir çocuklu aile sayısı: 4

İki çocuklu aile sayısı: 2

Üç çocuklu aile sayısı: 6

Dört çocuklu aile sayısı: 2

Beş çocuklu aile sayısı: 2

Altı çocuklu aile sayısı: 1

Yedi çocuklu aile sayısı: 2

Yalnız erkek çocuğu olan aile sayısı: 3

Yalnız kız çocuğu olan aile sayısı: 5

Hiç çocuğu olmayan aile sayısı: 4

Misafir olduğundan bilinmeyen: 2

Çocukların cinsiyeti

Erkek çocuk sayısı: 39

Kız çocuk sayısı: 30

Toplam çocuk sayısı: 69

Yukarıda görüldüğü üzere gayrimüslimlere ait 25 terekede toplam 69 çocuk vardır. Bunlardan 39'u erkek, 30'u kızdır. 6 ailede ise hiç çocuk yoktur. Terekeler arasında en fazla 7 çocuklu aileler bulunmaktadır.

Müslüman Ailelerde Eş Sayıları

İncelenen toplamda 48 tereke sahibinin 12 tanesinin eşi vefat ettiğinden dolayı ikinci evliliğini yapmıştır. Oran aşağı yukarı % 50'dir. Yani 48 terekeden 6 tane erkek ve altı tane kadın, kendilerinden önce eşleri vefat ettiğinden dolayı ikinci bir eşle evlenmişlerdir. Erkeklerden bir tanesi ise, kendinden önce iki eşi de vefat etmiş, üçüncü eşle evlenmiştir. Erkeklerden vefat ettiğinde iki ve daha fazla eşi olanlara terekelerde rastlanmamıştır. Yani incelenen terekelerden anlaşıldığı üzere erkekler vefat ettiklerinde tek eşli idiler. 2 erkeğin ve 2 kadının ise eşi yoktur. 4 erkeğin ve 5 kadının hiç çocuğu yoktur. Varisleri olmadığından terekeleri Beytülmal'e aktarılanların sayısı 2, eşinden başka mirasçısı olmayanların sayısı

2'dir ve bunların terekelerinin rub'u eşine, sülûse-i erba'i da Beytülmal'e aktarılmıştır. 1 tereke sahibinin borcu terekесinden fazla olduğundan, terekесi borcunun ödenmesine ayrılmış mirasçılara bir şey kalmamıştır.

Gayrimüslim Ailelerde Eş Sayıları

İncelenen 25 gayrimüslim erkek terekесinden sadece 1'i kadınlara aittir. Yani sicilde 1 gayrimüslim kadın terekесine rastlanmıştır. Bu da Ermişe karyesinden Mapomari binti Nazlıoğlu Markar'dır¹³. 24 gayrimüslim erkek terekесinden 22'sinin eşi vardır. Bunlardan vefat ettiğinde 4'ünün eşi yoktur. Tereke sahibi 1 kadın da vefat ettiğinde eşi yoktur. Gayrimüslim terekelerinde eşi vefat ettikten sonra ikinci evliliği ve o da vefat edince üçüncü evliliği yapan bir tereke sahibi vardır¹⁴.

Mihr-i Müeccele gelince, İslam evlilikte kadını korumak için mehr adı altında belli miktar paranın kadına verilmesini uygun görmüştür. Mehr, güveyi tarafından gelin adayına verilen belirli miktardaki para ya da maldır¹⁵. Herhangi bir Müslüman ile evlenen kadın zimmî de olsa mehr adıyla bir mala layık olur¹⁶. İzmit'te Müslüman kadınlara verilen mihr-i müccel oranı 50 kuruştan 400 kuruşa kadar değişmektedir¹⁷.

Osmanlı'da miras gibi konularda İslam hukuku esas alınmıştır. Zaruri hallerde erkekler için çok eşliliğe izin verilmekle birlikte çok eşlilik İzmit'te yaygın değildir. Aileler en çok bir, iki veya üç çocuğa sahiptir, ancak çok az da olsa hem gayrimüslim, hem de Müslümanlar arasında 5, 6 ve 7 çocuğa kadar sayılarla karşılaşmaktadır. Eş, kız ve erkek çocuklar, anne ve baba, erkek ve kız kardeşler, emmioğulları vb. akrabaların İslam hukukuna göre mirastan pay aldıkları görülmektedir.

Öte yandan ibni Abdullah ismi de isimlerin en sonunda çokça geçmektedir. Tereke bırakan bazı kimselerin babaları ile yine bu kişilerin eşlerinin baba adları "Abdullah" olarak yazılmıştır. Bu konu, Müslümanlığı sonradan kabul etmiş olanların gayrimüslim olan babalarının adlarını zikretmemek amacı ile dir. Ancak baba ismi Abdullah olarak kaydedilen her şahsın sonradan Müslüman olan kimseler olduğu konusunda tereddüt etmek gerekir¹⁸. Çünkü Müslümanlar arasında da Abdullah ismi oldukça yaygındır. Yine baba ismi Abdullah olarak kaydedilenlerin bir kısmı herhangi bir sebeple esir edilmiş veya anası babası kaybolmuş Müslüman çocukları da olabilir¹⁹.

Nafaka ve Küçük Çocukların Korunması Meselesi

İslam hukukunda küçük çocukların korunması için birinci derece yakınları ya da diğer akrabaları arasından mahkeme tarafından biri vasî olarak atanırdı. Vasî, çocuklar reşit olana kadar çocuğun malını muhafaza eder, terekeden nafakasını karşılar, reşit olduğu zaman da kalan tereke meblağını varise devrederdi. Örneğin, Çukurbağ Mahallesi'nden Kurakoğlu Hasan ibn Hüseyin bin Hasan bin Abdullah'ın sağıre kızı Hanife'nin mirastan kalan malını korumak için annesi Zeynep binti İbrahim vasîye²⁰, yine Hacı Hasan Mahallesi'nden rikab-ı hümayun kapıcıbaşlarından Halil Paşazâde Hacı Hüseyin Beyefendi'nin mirasçılarında

13 İŞS, 1453, 55A/1.

14 Yuvacık karyesinden Acı Serkez veledi karabet veledi İsteban, Horasima ile evlenmiş, vefatıyla Uskumi ile ikinci izdivacını gerçekleştirmiştir. Onun da vefatıyla Monasatir binti Hacaris? adlı kadınla üçüncü evliliğini yapmıştır. Bkz. İŞS, 1453, 49A/1.

15 Mehmet Beşirli, "XIX. Yüzyılın İlk Yarısında Samsun'da Evlilik Kurumu Üzerine Bazı Bilgiler ve Uygulamalar", *Pax Otomana Studies in Memoriam*, Ankara 2001, s. 105.

16 İlber Ortaylı, *Osmanlı Toplumunda Aile*, İstanbul 2001, s. 66.

17 Cemile Hatun ibneti Ali bin Abdullah'ın terekесinde mihr-i mücceli 200 kuruş olarak kaydedilmiştir. İŞS, 1453, 40B/1. Habibe Hatun ibneti Selim bin Abdullah'ın terekесinde mihr-i 400 kuruştur. İŞS, 1453, 57A/1. Habibe binti hasan bin Abdullah'ın terekесinde alacağı 50 kuruş mihe-i müccel kayıtlıdır. İŞS, 1453, 60A/1.

18 Öztürk, a.g.e., s.106.

19 Hüseyin Özdeğer, *1463-1640 Bursa Şehri Tereke Defterleri*, İstanbul 1988, s. 39.

20 İŞS, 1453, 38A/1.

kerimesi Hatice Hanım'ın malını korumak için Sultan Bayezid Camii kütüphanecisi Seyyid Hacı Ahmed Efendi vasî tayin edilmiştir²¹. Bazı terekelerde de küçüklerin mallarını korumak için mahkeme tarafından vasî ile birlikte nazır tayini de yapılmıştır. Örneğin, Hacı Hızır Mahallesi'nden Aişe binti Mehmed bin Abdullah'ın küçük kızı Zeynep'in mallarını korumak için babası Ali bin Abdullah vasî, Hacı Melik Mustafa bin Ahmed de nazır tayin edilmiştir²². Bazı durumlarda küçük mirasçılar, reşit olduklarında vasîlerinden tereke tutarlarını almak için mahkemeye başvurur ve meblağı vasîden alırlardı. Örneğin, bir muhasebe kaydında müteveffa Semerci Süleyman'ın küçük oğlu Hüseyin, "isbât-ı rüşd" ettiğinden vasîsi olan Hafız Hacı Abdullah Efendi'den 1.690 kuruşu almış, vasînin görevi meblağı devr ile sonlanmıştır²³.

Öte taraftan bazı durumlarda vasî görevi yerine iyi getiremediğinde ya istifa eder ya da bilgilendirilince mahkeme tarafından görevden alınır yerine bir başkası vasî atanırdı. Örneğin, bir belgede sağır Mehmed Emin'in vasîsi Aişe Hanım'ın "vesâyet-i mezkûreyi edâdan acîz olub adimül-iktidâr olduğundan istifa itmeğle" yerine kardeşi Mehmed Atıf Bey vasî nasb olunmuş ve küçük kardeşinin 1258 senesi Zi'lka'desi guresinden 1264 senesi Saferül-hayrın guresine kadarki süreçteki muhasebesi görülmüş ve kalan meblağ yeni vasîye devredilmiştir²⁴.

Yine bir belgede kadının korunması ve nafaka ile ilgili bir belgeye rastlanmaktadır. Bir mürasele kaydında İzmit'te Ahmed Bey Mahallesi sakinelerinden Aişe binti İbrahim adlı Hatun, kayınpederini mahkemeye vermiştir. Mahkemede, kayınpederi Keleşoğlu Kara Ali bin Mehmed'in oğlu yani kendi zevcesi olan Salih'in redîf-ı asâkirde bulunduğundan dolayı İstanbul'a gitmesi gerektiğinden, nafakasını terk etmemek için buzağıyla birlikte bir siğir ineğini nafaka için kendisine teslim ettiğini, ancak kocasının İstanbul'a gitmesinden sonra kayınpederi Kara Ali'nin eşinin kendisine teslim ettiği ineği elinden aldığını, muhafazasında tutulan ineğin mahkemeye kendisine iade edilmesini talep etmiştir. Kayınpederi de bu durumu kabul ederek buzağıyla birlikte ineği davacı kadına (gelinine) iade etmiştir²⁵.

Öte taraftan şüpheli çocuk ölümlerinin araştırılması için mahkemeye dava açılır ve gerçeğin ortaya çıkması sağlanırdı. Örneğin, 7 Safer 1264 tarihli bir belgede Kocaili Sancağı Karasu Kazası'na bağlı Kocalar Köyü'nden Nefise binti Yakup adlı hatun, vekili Hüseyin Bey aracılığıyla mahkemeye başvurarak, köy sakinlerinden zevci Hasan bin Feyzi'yi dava etmiştir. Nefise Hatun'un sağır oğulları dört yaşında İsmail ve iki yaşında Ali ibni Bekir'in altmış üç senesi Zîl-hiccesinin dokuzuncu günü üveyi babaları Hasan tarafından çocukların yiyecekleri yemeğe konulan ot vasıtasıyla zehirlenerek vefat etmişlerdir. Yani

21 *İŞS, 1453, 5A/2.*

22 *İŞS, 1453, 20B/1.*

23 "İşbu derûn-ı defter-i kassâmda mezkûrül-isim olan bundan akdem bir nehc-i şer'î isbât-ı rüşd etmiş olan Hüseyin bin el-mütevaffâ Semerci Süleyman nâm kimesnenin mâl-ı sıgarında bâ-hüccet-i şer'iyye vâsi-i mansûbı olan derûn-ı defter-i mezkûrda muharrerül-ism Mollâ Mehmed oğlu Hâfız el-Hâc Abdullah Efendi ibn Abdullah ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'le ikiyüztalmış senesi Cemâziye'l-evvelinin işbu altmışdört senesi Saferül-hayrının onüçüncü gününe gelince otuzüç mah müddetde rûyet olunub merkûm Hüseyin'in vasîsi merkûmdan ahz u kabz eylediği zikri atı meblağ-ı muhâsebesidir ki ber-vech-i âtî zikr ve beyân olunur fit-târîhîl-mezbûr ... 1690 teslîm minha". *İŞS, 1453, 61A/1.*

24 *İŞS, 1453, 75A/1.*

25 "Bâ'is-i mürâsele oldur ki medîne-i İzmid'de Ahmed Bey mahallesi sâkinelerinden zâtı ma'rife Aişe binti İbrahim nâm Hâtün medîne-i merkûmede meclis-i şer'-i münîrde kayınpederi olub ... Keleşoğlu Kara Ali bin Mehmed nâm kimesne muvâcehesinde merkûm Kara Ali nâm kimesnenin oğlu Salih zevcem olub lâkin mezbûr Salih Redîf-i Asâkirde olduğuna mebnî bundan akdem der-aliyyeye gitmesi icâb itmekle bana bir nafaka terk itmemek için yedinde mülkü olan bir re's kara siğir ineği ma'a buzağıyla medâr-ı nafakam bana teslîm idüb ba'dehü der-aliyyeye azîmet eyledikden sonra kayınpederim merkûm Kara Ali zevcem-i merkûmın bana teslîm eylediği mezkûr ineği mu'ahharen yedimden ahz u kabz idüb elhâletü hazîhî muhâfazasında olmağla su'âl olunub bana teslîme kayınpederim merkûma kibel-i şer'den tenbîh olunmak matlûbumdur deyü da'vâ itdikde ol dahi ikrâr ve vekil-i müdde'iyeye-i mezbûrenin takrîrini tasdîk itmeğle bu sûretde mezbûre Aişe Hatun'un nafakasına medâr olmak üzere mezkûr ineği teslîm eylediğini nâtik kibel-i şer'den işbu mürâsele tahrir ve itâ olundu. Fî 3 RA sene 64". *İŞS, 1453, 67/1.*

çocuklar önlerine konulan otu, "kendi elleriyle ekl eylediklerinden sekiz sa'ât murûrında Ali ve on dört sa'ât murûrında İsmail sam-ı mezkûrda mü'essiren vefât" etmişlerdir. Olay, Hasan'a sorulduğunda inkar edince davasına delil olmak üzere "kazâ-i mezkûr ahâlisinden olub lede't-tezkîye adâletleri zâhir olan Ali bin Hüseyin ve Mehmed bin Hüseyin nâm kimesneler şehâdetleriyle bi'l-muvâcehe ber-nehc-i şer'i isbât itmeğin bu sûretde sagirân-ı merkûmân ... kendi elleriyle ekl ve tenâvül etmiş bulduklarından üveği babaları üzerine diyet lâzım gelmeyüb şer'an ta'zîr ve habs ve darb olunması icâb-ı şer'îsinden bulunduğu" kararı verilmiştir²⁶.

Terekelere Göre Ekonomik Durumun Tahlili

Meslekler ve Gelirlere Göre Terekelerin Dağılımı

İncelediğimiz terekelerde çeşitli meslek gruplarına rastlanılmıştır. Bunlar arasında; birer olmak üzere katırcı, imam, rikab-ı hümayun kapıcıbaşısı, nalband, mağazacı, keçeci, memur, berber, yemenici, yumurtacı, çiftçi (Turnaoğlu çiftliği sakinlerinden) Müslüman tereke sahiplerini; kunduracı, kasap, nalband ve satenci de gayrimüslim terekelerindeki ticaret erbabını ifade etmektedir.

İncelenen Müslüman erkek terekelerinin maddî tutarı borç ve mecburi harcamalar çıktıktan sonra 107 kuruş ile 58.528 kuruş arasında değişmektedir. En düşük tereke miktarı Ömer Ağa ibni Abdullah'ın terekesidir²⁷. İlgili kişi İstanbul'dan gelerek İzmit Karabaş Mahallesi'nde misafiren vefat etmiştir. Eşi ve evladı olmadığından dolayı 152 kuruşluk net tereke tutarı Beytülmal'e aktarılmıştır. En yüksek Müslüman erkek terekesi ise brüt 70.959 kuruş (net 58.528 kuruş) ile Hacı Hızır Mahallesi'nden Hacı Yusufolu mağazacı Ahmed Ağa ibni Abdullah'ın terekesidir²⁸. Bunu Değirmendere karyesinden Yemenicioğlu Mar Ahmed ibn Mehmed bin Abdullah'ın 32.734 kuruşluk net terekesi takip etmektedir²⁹. Yine Hacı Hasan Mahallesi'nden rikab-ı hümayun kapıcıbaşlarından Halilpaşazâde Hacı Hüseyin Beyefendi'nin net 26.794,5 kuruşluk³⁰ ve onu takip eden Çarşı Mahallesi'nden Yumurtacının Osman Ağa ibn Hasan bin Abdullah'ın net 22.267 kuruşluk tereke tutarları da onlardan sonra gelmektedir³¹. Bunları da sırasıyla 16.100 net tutar ile Akça Mescit Mahallesi'nden Keçeci Hacı Mehmed bin İsmail bin Abdullah'ın terekesi³² ve 10.483 kuruşluk Turnaoğlu çiftliği sakinlerinden Kargaoğlu Kara Mehmed bin Salih bin Abdullah'ın terekesi izlemektedir³³. Diğer tereke tutarlarının ortalaması ise 4.000 kuruştur. O halde 25 erkek Müslüman terekesinden 6 tanesi 10.000-60.000 arasındadır. Ortalamaları ise net 27.817.75 kuruştur. Tereke tutarları yüksek olan şahısların mağazacı, yumurtacı, keçeci gibi ticaret erbabı olduğu görülmektedir.

Müslüman kadınların terekelerine gelince en yüksek tereke tutarı net 29.444 kuruş ile Karabaş Mahallesi'nden Zeynep Hanım ibneti Mehmed bin Abdullah'ın terekesidir³⁴. Onu 27.758 kuruş ile Hacı Hızır Mahallesi'nden Sa'da Eda Hanım ibneti Hacı İsmail Ağa ibni Abdullah'ın net 27.758 kuruşluk terekesi³⁵ ve Orçun karyesinden Hafize binti Ali bin Mehmed'in net 13.467,5 kuruşluk terekesi izlemektedir³⁶. Diğer terekelerin ortalama tutarı ise net yaklaşık 1.500 kuruştur.

26 İŞS, 1453, 58B/1.

27 İŞS, 1453, 2A/2.

28 İŞS, 1453, 83B/1.

29 İŞS, 1453, 78A/1.

30 İŞS, 1453, 38A/1.

31 İŞS, 1453, 56A/1.

32 İŞS, 1453, 23B/1.

33 İŞS, 1453, 60B/1.

34 İŞS, 1453, 63A/1.

35 İŞS, 1453, 57B/1.

36 İŞS, 1453, 12A/1.

Gayrimüslim erkek terekeleri içinde en yüksek tutara sahip olan Yuvacı karyesinden Nalband Acı Serkiz veledi İsteban'ın net 26.308 kuruşluk terekedir³⁷. Onu Bağçecik karyesinden Küt Kirhor veledi Bedros'un 24.442 kuruşluk brüt terekelerinden kalan net 17.493 kuruşluk tutar izlemektedir³⁸. Rumlar mahallesinden Aneklî? veledi Dimitri veledi Acı İstermad zimmînin brüt 23.808 kuruşluk terekeleri de onlardan sonra gelmektedir. Bu tereke sahibinin borcu çok olduğundan (düyün-ı terekelerinden ez-yedd olduğundan) dolayı varisleri miras alamamışlardır (derün-ı terekeden keff-i yedd etmişlerdir). Bu tereke sahibi için borcunun ödenmesine matuf olmak üzere mahkemeden "vâsi ve kayyım nasb olunan ahî-i mersûm Kostandi ve sâ'ir ashâb-ı düyün" talep etmeleriyle terekenin yazımı ve alacaklılara paylaşılması işlemi gerçekleştirilmiştir³⁹. Diğer tereke sahiplerinin genel ortalaması ise 2.123'tür.

Tereke defterlerine kaydedilen mallar kişinin menkul ve gayrimenkul servetinin toplamını yansıtmaktadır. İncelediğimiz Müslüman erkek terekelerinden 3'ü net 1.000 kuruştan az servete sahip, 8'i 1000-3000 arasında, 5'si 3.000-5.000 kuruş arasında, 4'ü 5.000-10.000 arasında ve 2'si 10.000-20.000 kuruş arasında, 2'si 20.000 kuruşun üzerindedir.

Müslüman kadın terekelerinden 6'sı net 1.000 kuruştan az servete sahip, 9'u 1000-3000 kuruş arasında, 1'i 7.000-8.000 arasında ve 1'i 10.000-15.000 kuruş arasında, 2'si 25.000-30.000 arasındadır.

Gayrimüslim erkek terekelerinden 6'sı net 1.000 kuruştan az servete sahip, 10'u 1.000-4.000 kuruş arasında, 1'i 7.000-8.000 arasında ve 1'i 10.000-15.000 kuruş arasında, 3'ü 25.000-30.000 arasındadır.

Terekenin Mirasçılara Dağıtılması ve Mirasçılar

İncelediğimiz terekeler içinde Müslüman erkek terekelerinden sadece birinin görünürde mirasçısı olmadığından tereke Beytülmal'e devredilmiştir. İstanbul'dan İzmit'e misafiren gelip Karabaş Mahallesi'nde sakin iken vefat eden Ömer Ağa ibn Abdullah'ın "zâhirde ma'rûf ve ma'rûfesi olmayub yanında mevcûde bi'l-cümle terekeleri Beytül-mâla a'id ve râcî olub" net 152 kuruşluk tereke tutarı Beytülmal'e aktarılmıştır⁴⁰. Öte taraftan bu durumda olanların yani misafiren vefat edenlerin terekeleri varisleri çıktığında yeniden değerlendirilmek üzere Beytülmal emini tarafından korumaya alındığı görülmektedir⁴¹. Çünkü görünürde mirasçısı yoktur. Mirasçıları çıktığında ve mahkemeye müracaat ettiklerinde mahkeme tarafından terekenin tekrar taksime uğrayacağı açıktır. Yine aslen Safranbolulu kazası Eflan karyesinden katırcı tayfasından memleketine gitmek üzere İzmit'te misafir iken vefat eden Molla İbrahimioğlu Osman bin Abdullah'ın terekeleri de görünürde varis ve varisesi olmadığından 2.495,5 kuruş ve 12 paralık terekeleri Beytülmal'e aktarılmıştır⁴². Tereke sahiplerinden 2 tanesinin eşinden başka mirasçısı olmadığından, terekeleri eşi ile Beytülmal arasında dağıtılmıştır. Burada rub'u eşine, selase-i erba'ı da Beytülmal'e aktarılmıştır. Bunlar; aslen Geredeli olan İzmit'te Ömer Ağa Mahallesi'nde sakin Hasta Mehmedoğlu Hacı Hüseyin bin Mehmed bin Mustafa'nın net 8.357 kuruşluk⁴³

37 İŞS, 1453, 49A/1.

38 İŞS, 1453, 73A/1.

39 İŞS, 1453, 47A/1

40 İŞS, 1453, 2A/2

41 "...medîne-i merkûmede bu makûle bilâ-vâris ma'rûf fevt olanların terekelerini cânib-i beytül-mâl için bi'l-emâne ahz u kabz ve hıfza me'mûr ricâl-i devlet-i aliyyemden hâlâ Kocaili sancağı muhassılı ve beytül-mâlî emîni devletlü Mustafa Arif Efendi hazretleri tarafından müressel zabtiye neferâtından Koca Mehmed ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'le tahrîr ve bey' ve teslîm olunan defter-i tereke-i müteveffa-yı merkûmedir ki ber-vech-i âtî zikr ve beyân olunr". İŞS, 1453, 2A/2.

42 İŞS, 1453, 2B/5.

43 İŞS, 1453, 11A/1.

ve Çarşu Mahallesi'nden Yumurtacının Osman Ağa ibn Hasan bin Abdullah'ın toplam net 22.267 kuruşluk terekeleridir⁴⁴. 16 tereke sahibinin mirasları eşi ve çocuklarına kalmış, 2 tereke sahibinin eşi de vefat ettiğinden eşinden kendisine kalan miras da çocukları arasında paylaştırılmıştır. 2 tereke sahibinin mirası ise eşi ve çocukları olmadığından kardeşleri arasında paylaştırılmıştır. Bunların dışında eşi ve çocukları dışında erkek ve kız kardeşleri ile validelerinin de mirasa sahip oldukları terekeler vardır.

Müslüman kadın terekelerinde ise, 20 tereke sahibinin mirasları eşi ve çocuklarına, çocukları olmayanların ise 1'i eşine (başka mirasçısı yok), 2'si annesi ve kardeşlerine, 1 tereke sahibin mirası eşi ve babası arasında paylaştırılmıştır.

Gayrimüslim erkek terekelerine gelince, 16 tereke sahibinin mirası eşi ve çocuklarına, 1 tereke sahibinin mirası sadece çocuklarına, 1 tereke sahibinin mirası eşine ve erkek kardeşine, 2 tanesinin de zevcesi ile birlikte emmioğluna intikal etmiştir.

1 tereke sahibi "İngiltere devleti teba'sından ve Kefalonya memâliki mütemekkinlerinden İzmit'de kunduracılık ticâretiyle mütemekkin iken" vefat eden Manul Milna veledi Nikola'nın terekedir. Terekesi, yani yanında bulunan eşya ve nukûd-ı sairesi teb'adan mersumun hemşehrilerinden İzmit'te Leburaski ma'rifetiyle mahkemede yazılmış ve net 430 kuruş kendisine teslim edilmiştir⁴⁵. Yine 1 tereke sahibi de "Vilâyet-i Anadolu'da Ankara kazâsi mütemekkinlerinden Hâlik Hayim veledi Yasef veledi Hayim nâm Yahudi'nin terekedir. Net 3.885 kuruşluk terekesi veresesine teslim edilmek üzere hemşehrîsi İshak veledi Saloman'a teslim edilmiştir⁴⁶.

Para ve Fiyatlar

II. Mahmut döneminde Osmanlı parası en hızlı tağışişlerle değerini kaybetmiş, bir başka ifade ile gümüş içerikli Osmanlı parası bakır mangıra ya da pula dönüşmüştür. Osmanlı para biriminin gümüş içeriği 1831-1832 yılında 0,5 gram ile en düşük düzeyine indikten sonra, 1832'de 0,94 grama, 1844'te de 1,0 grama çıktı ve I. Dünya Savaşı'na kadar bu düzeyini korudu. İncelediğimiz dönemde 1844 tarihli Tashih-i Sikke operasyonu ile 100 gümüş kuruş 1 altın liraya eşit kabul edildi ve altın ile gümüş 15,09 oranı üzerinden birbirlerine bağlandı⁴⁷. Bu tarihten sonra Osmanlı altın ve gümüş sikkelerinin standartları değişmemiştir. 1839-1844 arasında Osmanlı kuruşunun kur değerleri aşağıdaki gibiydi⁴⁸:

Gümüş Kuruş ve Kur Değerleri, (1839-1844)				
Yıllar	Ağırlık (Gram)	Ayar (Yüzde)	Saf Gümüş İçeriği (Gram)	Sterline Karşı Kur (Kuruş)
1839	2,14	44	0,94	104
1844	1,2	83,3	1,0	110

Tereke Defterlerine Göre Bazı Mal Fiyatları

Tereke defterleri diğer eşyalarda olduğu gibi pek çok mal ve gıda maddesinin cins, miktar ve birim fiyatları konusunda bize bilgi vermektedir. Fikir vermesi açısından birkaç terekedeki menkul ve gayrimenkul fiyatlarını buraya alarak değerlendirmek istiyoruz. Bunlardan birisi gayrimüslimlerden (27 Recep 1263-11 Temmuz 1847) tarihli İzmitli Yuvacık köyünden Nalband Acı Serkiz veledi Karabet veledi İsteban'ın Terekesidir. Buna göre;

44 İŞS, 1453, 56A/1.

45 İŞS, 1453, 10B/3.

46 İŞS, 1453, 41A/1.

47 Şevket Pamuk, *Osmanlı İmparatorluğu'nda Paranın Tarihi*, 2. Baskı, İstanbul 2000, s. 204, 208, 210.

48 Aynı eser, s. 208.

Bu terekede ev eşyaları (mutfak, oturma ve yatak odası vb. eşyaları olarak (adet-kuruş hesabıyla) Rum kazanı 500, kazan 180, kapaksız tencere 40, bakraç 75, sini 40, Hama kuşağı 100, 1 top Halep alacası bez 30 kuruştur. Genellikle hem yatak odası hem de mutfak malzemeleri birkaç malzeme birlikte yazıldığından dolayı tek tek fiyatlarını tespit etmek zordur. Örneğin, 2 tencere, 2 kapak ve 1 bakraç birlite 81 kuruş; 1 tencere, 1 kapak ve 1 tas 63, 1 tencere, 1 kapak ve 1 tas 90; 1 entari, 1 köhne çuka şalvar, 1 minder, 1 çiçekli şal 180; yine 2 yün mumlu minder, 2 yorgan, 5 yasdık ve 1 kilim 180 kuruş gibi.

Bu terekede gayrimenkul fiyatları ise, köyde bir ev ve fırın 2.520 kuruş, yine köyde başka bir ev 2.600, 1 başka ev ve bir miktar bahçe 1.500, köyde bir bağ 500, yine Eski Maşatlık kurbunda diğer bir bağ 1.015, yine aynı yerde tut bağçesi 2.000, köyde yarım hisse tut bağçesi 800, yine bir tutluk 1.000, bir başka tutluk 400, yine iki bahçe 250, Döngel köyünde değirmende yarım hisse 500, yine diğer bir tutluk 1.000, 1 kahvehanede yarım hisse ve arsa 2.250 kuruş idi. Sonuç olarak Nalband Serki'zin muhallafetinin büyük bir kısmını gayrimenkulleri oluşturmaktadır. Çalışmamızda terekelerin geneli değerlendirildiğinde ilgilinin bir gayrimenkul zengini olduğu kanaatine varılabilir.

Diğer muhallefet kayıtlarına bakıldığında ilgilinin bazı muhallefatına da şu değerler tespit edilmiştir: 1 tay 415 kuruş, kantar 37, küçük kantar 45 kuruş, fıcı 20, arapa çuvalı 30 kuruş, Yanbolu kebesi 180, koza 1207, 1 miktar bilezik 17 kuruş, köhne yağmurluk 30, koruk 200, zencir 24 kuruş, kara takım tüfenk 25,5 kuruş⁴⁹.

İkinci bir tereke bu defa Nalband Ali Çavuş ibn Ömer bin Abdullah'ın terekesini de fiyatlar açısından değerlendirdiğimizde şu sonuçlar çıkmıştır:

1 sandık 12 kuruş, eski seccade 2,5 kuruş, mangal 35,5, pekmez tâbesi 93,5, sefer taşı 62, sini 32, bakraç 25, güğüm 25, eski kilim 7,5, abdest leğeni 38, küçük kazan 52, vasat kazan 90, nalband takımı 120 kuruş idi. Yine birlikte yazılan muhallefatin fiyatları da şöyle idi: leğen ve ibrik 31, kapağı ile birlikte tencere ve bakraç 81, kapağı ile birlikte tencere ve tas 63, 2 köhne entari, 2 yelek ve 1 kuşak 15 kuruş, 3 tencere, 3 kapak, 1 yumurta tâbesi, şorba taşı, 4 sahan, 1 kapak ve 1 sini 125 kuruş, mangal ve sini 75, leğen, ibrik ve bakraç 50, yün mumlu minder ve yasdık 65, 1 yün mumlu döşek, 2 minder 8 yasdık 57 kuruş. İlgilinin muhallefatinde bir tek gayrimenkule rastlanmıştır, o da bir menzilde 8 hisseden 7 hissesi (Değeri 2.550 kuruş)⁵⁰.

Müslüman kadınlar içinde Karabaş mahallesinden Zeynep Hanım binti Mehmed bin Abdullah'ın terekesini incelediğimizde şu fiyatlar ortaya çıkmıştır.

Mushaf-ı şerif 300 kuruş, basma saat 300 kuruş, sandık 35, 1 top kutni 160, İngilizkari şal 30, Kıbriskari oda döşemesi 120 kuruş, elmas başlu altun bilezik 3.750, bir miktar inci 2.800, altın kutu 800, müstamel kilim 55, yün mumlu minder 92,75, köhne keçe 111, köhne yorgan 25, Kıbriskârî yorgan 40, takımı ile birlikte tahtirevan 120, evani-i nuhasın kıyyesi 15 kuruş, kilim 26,66 kuruş, leğen 20, haririn kıyyesi 86,625 kuruş. 4.300 kuruş da nakdi vardı.

Gayrimenkul olarak da Karabaş Mahallesi'nde 5.000 kuruşluk bir konak, Ali Kahya çiftliğinde 500 kuruşluk bit tut bağçesi mevcuttur⁵¹.

İzmid'te Turnaoğlu Çiftliği sakinlerinden Kargaoğlu Kara Mehmed bin Salih bin Abdullah'ın terekesi incelendiğinde tahıl ve hayvan fiyatlarını tespit etmek de mümkün olmaktadır. Bir fikir vermesi açısından fiyatlar ise şöyleydi: Buğdayın kilesi 16,55 kuruş, arpanın 7,04 kuruş, darının kilesi 7,5 kuruş, alefin (saman, ot ve yulaf) kilesi 6,99 kuruştur.

49 İŞS, 1453, 49A/1.

50 İŞS, 1453, 50A/1.

51 İŞS, 1453, 63A/1.

Hayvanların fiyatı ise, doru beygir 400, kara sığır öküzü çift 820, yine diğer sığır öküzü çift 1.170, manda öküzü çifti 750, manda malağı 935, kara sığır ineği, tosun ve düğe 200 kuruş, kara sığır öküzü tek 100, kara sığır düğesi 83,5, diğer bir manda ineği 400 kuruş, manda ineği ve malak 670, kazın ve ördeğin tanesi 2,5'ar kuruş, tavuğun tanesi 1 kuruş idi⁵².

Sonuç

Bu çalışmada 1453 Numaralı İzmit Şer'iyeye Sicili'ne kayıtlı Müslüman ve gayrimüslim 73 tereke kaydı incelenmiştir. Terekeler sondaj metodu ile seçilmiş ve içerikte belirtilen konularda değerlendirilmiştir. Özellikle sosyal açıdan çocuk sayıları, eş sayıları, çocuksuz aileler, küçüklerin vesayeti meselesi ele alınmıştır. Bu başlık altında gayrimüslimler ile Müslümanların eş ve çocuk sayıları konusunda aşağı yukarı benzer sayılar elde edilmiştir. İzmit'te Müslüman ailelerde olduğu gibi gayrimüslim ailelerde de genellikle tek eşlilik esastır. Eşlerinin vefatıyla birlikte çok az eş, ikinci onun da vefatıyla üçüncü eşiyile evlenmiştir. Çocuk sayılarına bakıldığında da benzer rakamlar karşımıza çıkmaktadır. Yine mesleklerine ve gelirlerine göre terekeler incelendiğinde tüccarların ya da ticaretle iştigal edenlerin servetlerinin diğerlerine göre daha yüksek meblağlar içerdiği görülmektedir. Bu doğal bir gelişmedir. Diğer taraftan Müslüman ve gayrimüslim erkek ve kadınların terekelerinin genel ortalamasının 3.000-4.000 kuruş arasında olduğu görülmektedir.

Öte taraftan fiyatlar bahsine de bakıldığında tereke fiyatları serbest piyasa fiyatları olduğundan malın eski, yeni ve kalitesine göre değişiklikler gösterdiği görülmektedir.

KAYNAKÇA

- 1453 Numaralı İzmit Şer'iyeye Sicili, Muhtelif Tereke Kayıtları.
- Beşirli, Beşirli, "XIX. Yüzyılın İlk Yarısında Samsun'da Evlilik Kurumu Üzerine Bazı Bilgiler ve Uygulamalar", *Pax Otomana Studies in Memoriam*, Ankara 2001.
- Ortaylı, İlber, *Osmanlı Toplumunda Aile*, İstanbul 2001.
- Özdeğer, Hüseyin, *1463-1640 Bursa Şehri Tereke Defterleri*, İstanbul 1988.
- Öztürk, Said, *İstanbul Tereke Defterleri: Sosyo-Ekonomik Tahlil: Askeri Kassama Ait: Onyedinci Asır*, Osmanlı Araştırmaları Vakfı Yayını, İstanbul 1995.
- Pamuk, Pamuk, *Osmanlı İmparatorluğu'nda Paranın Tarihi*, 2. Baskı, İstanbul 2000.

52 İŞS. 1453, 60B/1.

EKLER

Mehmet
BEŞİRLİ

Ek: 1

1) İzmidli Nalband Acı Serkiz veledi Karabet veledi İstapan'ın Terekesi İŞS, 1453, 49A/1.

Medîne-i İzmid'e tâbî Yuvacık Karyesi mütemekkinlerinden olub bundan akdem hâlik olan Nalband Acı Serkiz veledi Karabet veledi İstapan zimmînin verâseti zevce-i metrûkesi Manuşad binti Haceres nasraniyye ile sulbî kebîr oğlu Acı Mıgırdıç zimmî ve sulbiye kebîre kızı Kadâr Nasraniyye ve yine zevce-i ahırası olub kendü de mukaddem hâlik olan Soğık nasraniyyeden mütevellid sulbî kebîr oğlu Acı Karabet zimmîye münhasıra olduğu lede's-şer'ül-enver zâhir ve mütehakkik oldukdan sonra sağır-i mesfûr Agop zimmînin li-ebeveyn hâlî olub tesviye-i umûrına ru'yete kıbel-i şer'-den vâsi nasb olunan Tatos oğlu Acı Totos zimmî verâset-i mersûmûn ma'rifetleri ve ma'rifet-i şer'le tahrîr ve bey' ve taksîm olunan defter-i tereke-i hâlik-i mesfûrdur ki ber- vech-i âtî zikr ve beyân olunur fi'l-yevmi's-sadis ve işrin min Recebü'l-ferd li-sene salis ve sittin ve mi'eteyn ve elf. (27 Recep 1263)

Cinsi	Ölçü Birimi Adet	Kıymet (Kuruş/ Para)
Mancınık tâbesi	1	281
Rum kazgânı	1	500
Kazgân	1	180
Leğen 1, ibrik 1		31
Tencere 2, kapak 2, bakraç 1		81
Tencere 1, kapak 1, tas 1		63
Kapaksız tencere	1	40
Bakraç	2	150
Sini	1	40
Yün mumlu minder 1, yorgan 2, yastık 1, kilim 1		90
Kınk Mumlu minder 1, yorgan 1		80
Entari 1, köhne çuka şalvar 1, minder 1, çiçekli şal 1		180
Yanbolu kebesi	1	180
Koyun sağan	1	182
Yün mumlu minder 2, yorgan 2, yastık 5, kilim 1		180
Koza		1207
Kınk mumlu minder	3	40
Kara takım tüfenk	2	51
Mak'ad 2 ve hırdavat		150
Çifte demürlü Piştonik?	1	80
-(Okunamadı)		20
Hama Kuşağı		100
Haleb alacası	top 1	30
Bir mikdar bilezük		17
Tomlas?		7,5
Karye-i merkûmede vâki' bir bab mülk menzil ve firun		2520
Yine karye-i mezbûrede kâ'in bir bab mülk menzil		2600
Mandaloğlu menzili dimekle arif bir bab mülk menzil ve bir mikdar bağçe		1500

Manasfan menzili dimekle meşhûr mülk menzilde sülûs hisse		605
Karye-i merkûme başında bir kıt'a bağ		400
Eski Maşatlık kurbunda bir kıt'a bağ		1015
Mahall-i mezkûrda bir kıt'a tut bağçesi		2000
Karye-i merkûme kurbunda Gül yanında nisf tut bağçesi		800
Apamoğlu bağçesi dimekle ma'rûf bir kıt'a tutluk		1000
Kel Alinin oğlu bağçesi dimekle arif bir kıt'a tut bağçesi		400
Topal Kozos bağçesi dimekle meşhûr 2 kıt'a bağçe		250
Döngel Karyesi tarikinde bir bab sall asiyabında nisf hissesi		500
Papasoğlu bağçesi dimekle arif bir kıt'a tutluk		1000
Bir bab kahvehanede nisf hissesi ve müstakil arsa		2250
El tay re's	1	415
Bel 3, kazma 2		33
Bel 3, kazma 2		33
Fuçı	1	20
Sagir kantar	1	45
Kantar	1	37
Kebir laze 1, fucı 1		125
Sağır laç orta fuci	1	85
Şerbane? 1, fuci 1		80
Hırdavat-ı Menzil	1	150
Şişe nargile 1 pirinçsiz? 1		5,5
Arpa çuvalı	1	30
Def'a arpa çuvalı	1	30
Kantar	1	45
Koruk	1	200
Köhne yağmurluk	1	30
Zincir	1	24
Yağnik mersûmun Bağçecikli Felsoz papas kızı Serbuça nasraniyye zimmetinde menzil nisfı olarak alacağı olub ibni mesfûr Acı Karabet zimmînin kabul eylediği meblağ		900
Ecnebioğlu Kiforok zimmî zimmetinde alacağı olub mersûm Karabet'in kabul eylediği		399
Dülger Ersin zimmî zimmetinde alacağı olub Acı Karabet'in kabul eylediği		67
Acı İstapan torunu Bogos zimmî zimmetinde alacağı olub mersûm Karabet'in kabul eylediği		600
Katrilioğlu Serkiz zimmî zimmetinde alacağı olub mersûm Karabet'in kabul eylediği		540
Benayutoğlu Migirdiç zimmî zimmetinde alacağı olub mersûm Karabet'in kabul eylediği		600
Sahakoğlu Artin zimmetinden alacağı olub mersûm Karabet'in kabul eylediği		320
Bağçecikli Çulcu Karabet zimmî zimmetinde alacağı olub zevce-i mersûme Mafoşat nasraniyyenin kabul eylediği		120
Bağçecikli Bonat? Mardiros zimmî zimmetinde alacağı olub zevce-i mersûmenin kabul eylediği		720

Bağçecikli Kirvam?oğlu Artin zimmî zimmetinde alacağı olub zevce-i mersûmenin kabul eylediği		240
Kör Topal Asadur zimmî zimmetinde alacağı olub ibni mersûm Acı Mıgırdıç zimmînin kabul eylediği		340
Tırpancioğlu Rabail? zimmî zimmetinde alacağı olub mersûm Acı Mıgırdıç'ın kabul eylediği		120
Bekleroğlu Nehabet zimmî zimmetinde alacağı olub mersûm Acı Mıgırdıç'ın kabul eylediği		88
Güher nasraniyye zimmetinde alacağı olub mersûm Mıgırdıç'ın kabul eylediği		610
Areroğlu Ohan zimmî zimmetinde alacağı olub mersûm Mıgırdıç'ın kabul eylediği		332
Molisoğlu Ohan zimmî zimmetinde alacağı olub mersûm Mıgırdıç'ın kabul eylediği		200
Kurt Mihdar zimmî zimmetinde alacağı olub ibnü'l-mersûmân Acı karabet ve Acı Mıgırdıç zimmîler ile zevce ve binti mersûmânın kabul eyledikleri		480
Tatosoğlu Felyon zimmi zimmetinde alacağı olub binti mersûmenin kabul eylediği		240
Kır Yeşil Minas zimmî zimmetinde alacağı olub vasî Tatosan kabul eylediği		200
Bağçecikli Bogos oğlu Agop zimmî zimmetinde alacağı olub vasî-i mersûmun kabul eylediği		600
Babbuçuoğlu zevcesi zimmetinde alacağı olub vasî-i mersûmun kabul eylediği		330
Gürcüoğlu Arakil zimmî zimmetinde alacağı olub vasî-i mesfûrun kabul eylediği		280
Kulakoğlu Serkiz zimmî zimmetinde alacağı olub vasî-i mesfûrun kabul eylediği		264
Otabaşıoğlu Serkiz zimmî zimmetinde alacağı olub vasî-i mesfûrun kabul eylediği		240
Cevizoğlu zimmî zimmetinde alacağı olub vasî-i mesfûrun kabul eylediği		330
Muytâboğlu Kaluset zimmî zimmetinde alacağı olub vasî-i mesfûrun kabul eylediği		300
Koçcu? Acı Agop zimmî zimmetinde alacağı olub vasî-i mesfûrun kabul eylediği		360
Mihçî Agop zimmî zimmetinde alacağı olub vasî-i mesfûrun kabul eylediği		500
Cem'an yekûn		31.594
Minhe'l-ihracât		
Mesârifü'l-...?		241
Matlûb-ı âlî buyrılan virgüden hissesi		300
Ham-ı sirke-i mirîsi		191
Bağ öşrü		57
Deyn-i müsbite Attar Samiloğlu Ohannes cihet-i garz		1800
Deyn-i müsbite karye-i merkume kilisası nükûdî		1300
Deyn-i müsbite Kantarcı Bogos an icâr-ı nisf-ı Kahve		400
Düyûn-ı müteferrika-i müsbite		85
Resm-i kismet-i âdî		790
Sahhü'l-bâkî		16.308

Hisset'i-z-zevcetü'l-mersûme Dellâliyesi minha		3288,5 41 3247,5 Kuruş
Hissetü'l-ibnü'l-sağîrü'l-mesfûr Dellâliyesi minha		6577 10 6567
Hissetü'l-ibnü'l-kebîrû'l- mesfûr Dellâliyesi minha		6577 10 6567
Hissetü'l-ibnü'l-kebîrû'l- mesfûr Dellâliyesi minha		6577 10 6567
Hissetü'l-bintü'l-kebîrû'l- mersûme Dellâliyesi minha		3288,5 41 3247,5

2) Nalband Ali Çavuş ibn Ömer bin Abdullah'ın Terekesi

İŞS, 1453, 50A/1

Medîne-i İzmîd'de Tepecik mahallesiden olub bundan akdem vefât eden Nalband Ali Çavuş ibn Ömer bin Abdullah'ın verâseti zevce-i menkûha-i metrûkesi Ümmü Gülsüm binti Ömer ile sulbî sağîr oğlu Halil ve sulbiye-i sağîre kızı Asiye ve zevce-i uhrâsı olub kendü de mukadem vefât eden Hafize Hatun'dan mütevellid sulbî kebîr oğlu Ömer' münhâsira olduğu lede'ş-şer'i'l-enver zâhir ve mutehakkık oldukdan sonra sağîrân-ı mezbûrânın vâlideleri olub kıbel-i şer'den vâsi nasb olunan zevce-i mezbûre Ümmü Gülsüm Hatun ve ibn merkûm Ömer ma'rifetleri ve ma'rifet-i şer'le tahrîr ve bey' ve taksîm olunan defter-i tereke-i müteveffâ-yı mezbûrdur ki ber-vech-i âtî zıkr ve beyân olunur. Fi'l-yemi's-sâni ve'l-ışrin min Recebü'l-ferd li-sene salis ve sittin ve mie'eteyn ve elf.

Cinsi	Ölçü Birimi Adet	Kıymet (Kuruş/ Para)
Köhne yorgan 2, yasdık 2		20
Döşek 1, yorgan 1, yasdık 1		40
Çora? 1, tütün kisesi 1, uçkur 1		90
Sandık	1	12
Şal 1, gömlek 1		45
Köhne seccâde	1	2,5
Köhne entâri 2, yelek 2, kuşak 1		15
Tencere 4, bâ-kapak tâbe 1, sahan 5, kapak 1, şorba tası 1		125
Tencere 3, kapak 3, yumurta tâbesi 1, şorba tası 1, Kıdana 1, sahan 4, kapak 1, sini 1		125
Mangal	1	35,5
Sefer tası	1	62
Pekmez tâbesi	1	93,5
Güğümlü 1, tâbe 2, tenecere 4, kapak 4, tas 1, ibrik 1		94
Sağîr pekmez tâbesi 1, şamudan 1		44,5
Mangal 1, sini 1		75
Sini	1	31
Leğen 1, ibrik 1, bakraç 1		50

Bakraç	1	25
Güğüm	2	50
Köhne kilim	2	15
Kara takım pişto çift 1, tek 1, bıçak 1		61,5
Sarı takım pala	1	65
Yün mumlu minder, yasdık 1		65
Yün mumlu minder	3	
Yün mumlu döşek 1, minder 2, yasdık 8		101
Yün mumlu minder 1, yasdık 1		57
Elmas iğne 7, çiçek 1		200
Abdest leğeni	1	38
Sağır kazgân	1	52
Nuhâs sitil	1	58
Vasat kazgân	1	90
Maksur kılıç	2	10
Yün mumlu minder 2, Kınık mumlu çatma yasdık 6, kolanık yasdığı 3, kilim 2		120
Köhne kebe	1	10
Nuhas fenar	1	10
Hırdavât-ı menzil	1	50
Bir bab mülk menzilde sekiz sehinden yedi sehm hissesi		2550
Bir çift altun bilezikden hissesi semen		625,5
Nal	Geym 60	150
Kaba nalı	Kıyye 45,5	150
Barkîr mihî	2000	90
Tâbesi açık nal	Geym 3	6
Nalband takımı		120
Hırdavat		10
Maksur sacak	1	3
Nakd-i mevcûd		675
Def'a nakd-i mevcûd		1117
İbni merkûm Ömer'in kabul eylediği nalband zimematı		120
Cem'an yekün		8095,5
Minhe'l-ihracât		
Techîz ve tekfîn		250
Mihr-i mü'eccel zevceti'l-mezbûre		100
Deyn-i müsbit ibni merkûm Ömer an hisse-i vâlidesi müteveffâ-yı Hafize Hatun		1612,5
Deyn-i müsbit Bağçecikli Kazeroğlu Karabet zimmî an semen-i na'l		240
Resm-i âdî		202,5
Kaydiyye-i defter		16,5

Cem'an		2421,5
Cem'an		5674
Hisseti'l-ibnü'l-sağirü'l-merkûm Dellâliyyesi minha		1985,5 kuruş 16 para 4 1981,5 kuruş 16 para
Hisseti'l-bintü'l-sağiretü'l-mezbûre Dellâliyyesi minha		992,5 kuruş 18 para 2 990,5 kuruş 18 para
Hisseti'l-ibnü'l-kebîrü'l-merkûm Dellâliyyesi minha		1985,5 kuruş 16 para 4 1981,5 kuruş 16 para

3) Nalband Ömer'in Zevcesi Hafize Hatun'dan mütevellid sulbî kebîr oğlu Ömer'in Hakkında aldığına dair İŞS, 1453, 50/2

Medîne-i İzmîd'de Tepecik mahallesi ahâlisinden olup bundan akdem vefât eden Nalband Ali Çavuş bin Ömer bin Abdullah'ın verâseti zevce-i menkûha-i metrûkesi Ümmü Gülsüm binti Ömer ile sulbî sağır oğlu Halil ve sulbiye-i sağire kızı Asiye ve zevce-i ahırası olup kendü de mukaddem vefât eden Hafize Hatun'dan mütevellid sulbî kebîr oğlu Ömer'e münhâsira olduğu lede's-şer'i'l-enver zâhir ve mütehakkik oldukdan sonra verese-i merkûmûndan ibni merkûm Ömer nâm kimesne medîne-i merkûmede meclis-i şer'-i şerîf-i enverde tereke-i müteveffâ-yı merkûme bi'l-verâse vaz'-ı yeddi müstahakkik olan üveği vâlidesi zâtı ma'rîfe işbu bâ'isetü'l-vesika zevce-i mezbûre Ümmü Gülsüm nâm Hatun mahzarında bi'l-verâse ikrâr-ı tam ve takrîr-i kelâm idüb babam ve mevrûsumuz müteveffâ-yı merkûmın bi'l-cümle terekesi ma'rifetimiz ve ma'rifet-i şer'le tahrîr ve bey' ve ba'dehû ihrâcül-mesârif li'l-lâzimetü vâlideyûn-ı sahhü'l-bâkî ber-mûcib-i defter-i kassâm beşbinaltıyüzyetmişdört kuruşdan benim hisse-i irsiyeme isâbet iden bindokuz yüz kırkbeş kuruş otuzaltı para ile validem müteveffâ-yı mezbûre Hafize Hatun'un terekesinden olmak üzere babam müteveffâ-yı merkûmın zimmetinde cihet-i mirasdan bi'l-isbât ve't-tahlîf alacağım olan binaltı yüz oniki buçuk kuruş ki cem'an üçbin beşyüz elli sekiz kuruş onaltı paranın ikibin yüzikibuçuk kuruş iki parayı yedimde olan bir kit'a icmâl pusulası mûcibince zimmetimde eşyâ-yı bâkî kalan bin dört yüz elli beş kuruş otuz üç parayı üveği vâlidem mezbûre Ümmü Gülsüm Hatun işbu meclis-i şer'de bana def' ve teslîm eyledikde ben dahi bi'l-verâse yedinden tamamen teslîm ve ahz u kabz idüb babam ve mevrûsemiz müteveffâ-yı merkûman dâhil-i defter-i kassâm ve hâriç ez-defter kalîl ve kesîr ve hafîr ve hafîr bi'l-cümle ism-i mâl itlak olunur tereke-i ma'lûme ve mechûlesine ve husûs-ı mirâsına vesa'ir cemî hukûk-ı şer'iyye müte'allaka nâmına da'vada üveği vâlidem mezbûre Ümmü Gülsüm Hatun'un zimmeti ibrâ-i amm sahh-i şer'i ile bi'l-verâse ibrâ ve iskât eylediğimde ol dahi ibrâ-i mezkûrumu kabul eyledi didikde gibbe'-t-tasdikü's-şer'î ma-vaka' bi't-taleb ketb ve imlâ olundu. Fi'l-yevmi's-samin ve'l-işrin min Şabanü'l-mu'azzam li-sene salis ve sittin ve mi'eteyn ve elf.

Atalı Osman Bey Dere Cami imamı Hacı Hafız Hasan Efendi

Ömer Osman Efendi Ve gayrihûm.

Mehmet
BEŞİRLİ

4) Zeynep Hanım ibneti Mehmed bin Abdullah'ın Terekesi

İŞS, 1453, 63/1

Medîne-i İzmîd'de Karabaş mahallesinde sâkine iken bundan akdem vefât eden Zeynep Hanım ibneti Mehmed bin Abdullah'ın verâseti sadriye-i kebîre kızı Aliye Hanım ibneti el-Hac İsmail Ağa ile li-ebeveyn er ve kız karındâşları Mehmed Emin Ağa ve Aişe Hanım ibni mezbûr Mehmed'e mûnhâsira olduğu lede's-şer'i-i Enver zâhir ve mütehakkık oldukdan sonra verese-i merkûmûnın taleb ve ma'rifetleri ve ma'ridet-i şer'î tahrîr ve bey' ve taksîm olunan defter-i tereke-i müteveffâ-yı merkûmedir ki ber-vech-i âti zikr ve beyân olunur. Fî'l-yemi't-tâsi' ve'l-ısrîn min min Zilhiccetî's-şer'ife li-sene salis ve sittin ve mi'eteyn ve elf.

Mushaf-ı şerîf	1	300
Basma saat	1	300
Çukaâ kablu müsta'mel nafe kürk	1	250
Ma'i çuka ferâce	1	300
Sevâli entâri	1	300
Sanduk	1	35
Selmiye top 1, kutni	top 1	350
Bez top	6	250
Cereb? Kilim	1	20
Gömlek 1, çözme çarşab 5, havlu 1 ve 1 mikdar bez		150
Müsta'mel değirmi lâhûr şal	1	35
Setari? ayakkabı 1, eslâki? hırka 1, rub' lâhûr şal, dülbend entâri 1, basma ayakkabı 1	1	210
Müsta'mel çukâ ferâce	1	200
Ele kablu samur kürk	1	300
Beyaz işleme ayakkabı 1, sob ayakkabı 1	1	80
Gülâbdan harclı sevâb entâri 1, yollu saltamarka 1		350
Haleb sevâ'isi	top 1	300
Kutni top 1, çekme	top 1	160
Bürümcek çarşab 1, bez çarşab 5, iç tonu 1		140
Bez	top 13	500
Sanduk	1	35
Def'a bir mikdar lâhûr şal		150
Kadife işleme saltamarka?	1	150
Takım kürk 1		60
Sevâli	top 1	150
Kutnî top 1, çekme top 2		200
İngilizkârî şâl 1		30
İşleme makreme 10 Kota peşkir 1		230
Behle? çerkezî kürk 1		350
Kıbriskârî oda döşemesi		120
Bez	top 11	400

Şarşab 6, gömlek 1 havlu 1		220
Sanduk 1		20
Altun kutu	1	800
Elmas başlu altun bilezik	çift 1	3750
Ma'lûmûl-mikdâr incü		2800
Sedefli çekmece 1 ve bir mikdar kaytan		80
Nuhâs kahve altı, sahan ve şorba tası 1, sağır sitil, bakyak?		100
Sıgari stil	1	150
Sıgari leğen ibrik		60
Elmas taşlı bardak 1, şerbet bardak 7		60
Yün mumlu dişek 2, şilte 1, yorgan 2, yün yasdığı 2		250
Batalya 1, yorgan 2, şarşab şilte 1, yün yasdığı 4		300
Şilte 2, yorgan 3, baş yasdığı		180
Müsta'mel kukûleta	1	111
Köhne çuka ferâce	1	65
Köhne çuka entâri 1, ayakkabı 1		66
Müsta'mel şâlî entâri 2, ayakkabı 1, mintân 1		100
Köhne kürk kabı	2	20
Köhne (silik)		
Fanila yelek 2, gömlek 1		30
Köhne kutu	1	5
Havlu 3, gömlek 2		46
Müsta'mel kilim	2	110
Yün mumlu minder	4	371
Köhne keçe	1	111
Köhne yorgan	2	50
Kıbriskârî yorgan 1		40
Tahtrevân ma'a takım		200
Tâbe 1, ma'a koşum		150
Evâni-i nuhâs	kıyye 107	1500
Def'a Evâni-i nuhâs	kıyye 12,5	187,5
Def'a Evâni-i nuhâs	kıyye 36	540
Tütün tablası	5	10
Köhne yorgan	3	112
Kilim	3	80
Yün mumlu döşek 1, şilte 1, yün mumlu yasdık 3		70
Köhne yorgan 3, baş yasdığı 10		80
Köhne yorgan 2, yasdık 2		100
Yorgan 1, şilte 1, yasdık 4		100
Şamdan 4, tabla 2		65
Yün mumlu döşek 1, şilte 1, yün mumlu yasdık 3, yorgan 2, yatak bağı		180

Leğen 1		20
Stil?	1	60
Hırdavât-ı menzil		300
Harîr	kıyye 8	693
Mancınık tâbesi 1		200
Nakd-i mevcûd		4300
Kerimesi Sa'da Eda Hanım terekesinden hisse-i erba'ası		4506
Damadı Mehmed Bey zimmetinde olub kabz olunan		1814
Mahalle-i merkûmede bir bâb konak		5000
Ali Kahya Çiftliğinde kain bir kıt'a tut bağçesi		500
Hurç? hisse	1	26
Bir mikdar resm parçası sim zarf 1, sim sözki?, saat kösteği 1		100
Döşek 1, şilte 2, yorgan 2, şarşab 3, beyt sanduj 1, baş yasdığı 2		500
Yekün		38753
Minhe'l-ihracât		
Techîz ve tekfîn ve ıskat-ı salavat bâ-vasiyyet ve bâ-if-râd-ı verese?		1200
Akça cami'-i şerîf nükûd-ı mevkûdesine bâ-vasiyyet ve bâ-ifrâd-ı verese?		700
Tarîk-i .... ta'amiyyesi bâ-vasiyyet ve bâ-ifrâd-ı verese?		
Şeyhler kazasında Kaynarca-i kebîrde Şeyh Muslihiddin Câmî'-i şerîf nükûd-ı mevkûfesine bâ-vasiyyet ve bâ-ifrâd-ı verese		800
..... bâ-vasiyyet ve bâ-ifrâd-ı verese		4650
Resm-i âdî		974
Dellâliyye-i eşyâ ve menzil		425
Kaydiye-i defter		60
Cem'an yekün		9309
Hisse-i binti mezbûre Aliye Hnaim		14722
Hisse-i ahî-i mezbur Mehmed Emin Ağa		9814 27 para 3 akçe
Hisse-i Aişe Hanım		4907 kuruş 17 para 1 akçe

5) Vasî Tayini ve Vasîden Rüşdiyyet İle Tereke tutarının Alınması

İŞS, 1453, 61A/1

İşbu derûn-ı defter-i kassâmda mezkûrül-isim olan bundan akdem bir nehc-i şerîf isbât-ı rüşd etmiş olan Hüseyin bin el-mütevaffâ Semerci Süleyman nâm kimesnenin mâl-ı sigarında bâ-hüccet-i şer'iyye vâsi-i mansûbı olan derûn-ı defter-i mezkûrda muharrerül-ism Mollâ Mehmed oğlu Hâfız el-Hâc Abdullah Efendi ibn Abdullah ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'le ikiyüzaltmış senesi Cemâziye'l-evvelinin işbu altmışdört senesi Saferü'l-hayrının onüçüncü gününe gelince otuzüç mah müddetde rûyet olunub merkûm Hüseyin'in vasîsi merkûmdan ahz u kabz eylediği zikir atı meblağ-ı muhâsebesidir ki ber-vech-i âtî zikr ve beyân olunur fi't-târîhi'l-mezbûr müddet-i mezbûrede bâ-devr-i şer'.

Cem'a yekün 2275
571 Nafa-i mefruhuna? minha
1714
21 Harc-ı muhâsebe

1.693
3 Kaydiyye

1690
1690 Teslim minha

0000